

Давидюк Олександр Миколайович

*кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник
НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрНУ,
доцент кафедри господарського права Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого, адвокат
ORCID: 0000-0002-6699-0903*

ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНОЇ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ СПОСОБІВ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ

Роботу присвячено дослідженню стану господарсько-правового регулювання методів, способів та прийомів передачі прав на технології до моменту їх втілення до виробничого процесу а межах цілісного майнового комплексу суб'єкта господарювання. Вивчається як рівень відповідності положень чинного законодавства України вимогам та потребам учасників відносин трансферу технологій так і формуються перспективи подальшого вдосконалення вказаних нормативних приписів.

Ключові слова: технологія, правове регулювання обігу технологій, трансфер технологій, інновації, інноваційна діяльність.

Davydiuk Oleksandr

*PhD, Senior Researcher of the Scientific and Research Institute
of Providing Legal Framework for the Innovative Development of NALS
of Ukraine, Assistant Professor of the Economic Law Department
of Yaroslav Mudryi National Law University, advocate
ORCID: 0000-0002-6699-0903*

PROBLEMS OF NORMATIVE SYSTEMATIZATION OF TECHNOLOGY TRANSFER METHODS

The work is devoted to the study of the state of economic and legal regulation of methods, methods and techniques of transfer of rights to technology until their implementation in the production process and within the integral property complex of the business entity. The level of compliance of the provisions of the current legislation of Ukraine with the requirements and needs of the participants

in technology transfer relations and the prospects for further improvement of these regulations are being studied.

Keywords: technology, legal regulation of technology circulation, technology transfer, innovation, innovation activity.

Загальновідомим є той факт, що національна економіка України постійно втрачає свій виробничий потенціал, акцентуючись на основі купівельних та заготівельних господарських операцій. Такі закономірності її розвитку, вимагають втручання з боку держави з метою виправлення цього «провалу» ринкової моделі регулювання. Критичний ступінь технічного відставання виробничого сектору національної економіки, вимагає від всіх державних, суспільних та економічних інститутів поєднання їх потенціалу та зусиль, спрямованих на створення найбільш сприятливих організаційних передумов для активного розвитку відносин пов'язаних із створенням, передачею прав та втіленням технологій. А, юридична наука має сформулювати пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства України з метою введення дієвих заходів державного регулювання вказаних відносин, а також створення чіткого, простого та зрозумілого правового поля, яке б забезпечувало належний рівень правового захисту всіх суб'єктів та учасників цих відносин.

Враховуючи те, що Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» [1], як єдиний нормативний документ який встановлює правове регулювання трансферу технологій, на жаль, не виконує належного функціонально-методологічного забезпечення нормативного регулювання відносин у сфері трансферу технологій, спробуємо сформулювати пропозиції щодо покращення його окремих положень, в частині яка стосується систематизації та класифікації фіксації способів та алгоритмів передачі прав (трансферу) технологій.

Ст. 1 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», встановлено, що трансфер технології - передача технології, що оформляється шляхом укладення між фізичними та/або юридичними особами двостороннього або багатостороннього договору, яким установлюються, змінюються або

припиняються майнові права та обов'язки щодо технології та/або її складових.

З наведеного «легального» визначення трансферу технологій вбачається, що його сутність зведена до певної групи (виду) договорів, якими опосередковується передача майнових прав на технологію чи її складові від одного суб'єкта до іншого. Такий підхід відрізняється «звуженістю» і не відповідає потребам суб'єктів господарювання, які оперують в своїй діяльності набагато більшим колом правових механізмів передачі прав на об'єкти, що використовуються в їх господарській діяльності. Крім цього, така позиція законодавця не відображає сутності поняття трансферу, яке було сформовано внаслідок еволюційного розвитку суспільства та економічних процесів [2].

В подальшому, автор цього дослідження буде виходити із розуміння трансферу технологій як вчинення уповноваженими – суб'єктом господарювання, або іншим учасником відносин пов'язаних із створенням, передачею прав та втіленням технологій, організаційно-господарських дій, або укладання відповідного господарсько-правового чи цивільно-правового договору, та/або вчинення іншого правочину чи/або організаційно-управлінських дій публічно-правового характеру, які будуть спрямовані на передачу прав на технологію, або інформації про технологію, чи/або матеріального втілення (відтворення) технології від одного суб'єкта (учасника) вказаних відносин до іншого, з метою їх подальшої передачі іншим суб'єктам або використання з метою організації здійснення виробничої діяльності (комерціалізації).

Іншими словами, практика господарювання та науковці, фіксують наявність більшої кількості способів передачі (трансферу) технологій, аніж їх передача в межах певного договору (договорів) які мають відповідати вимогам Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій». На нашу думку, їх сутність можна звести до змісту поняття «правочин», оскільки чинне законодавство України не містить в собі обмежень чи особливостей обігу технологій. Вона в своєму статусі є подібною до оборотоздатності об'єктів вільних у цивільному (господарському) оборотах.

Всі фактично існуючі різновиди трансферу технологій можливо класифікувати за багатьма критеріями. А саме:

За критерієм права власності на основі якого створено технологію:

- 1) Приватноправові способи трансферу технологій (трансфер технологій створених на основі приватної форми власності);
- 2) Публічно-правові способи трансферу технологій (трансфер технологій створених на основі державної чи комунальної форми власності);
- 3) Змішані способи трансферу технологій (засновані на змішаній формі власності та/або на механізмах державно-приватного партнерства);

За таким критерієм, як кількість суб'єктів (учасників) заучених до процесу створення, передачі прав та втілення технологій:

- 1) Трансфер технологій який започатковується та реалізується в межах одного суб'єкта господарювання;
- 2) Трансфер технологій який започатковується і реалізується в межах багатьох суб'єктів, коло яких визначено персонально в момент реалізації процесу такої передачі;
- 3) Трансфер технологій який започатковується і реалізується в межах багатьох суб'єктів, коло яких не визначено персонально в момент реалізації процесу такої передачі.

За обсягом прав наявних у розпорядженні автора (розробника) технології на момент початку її трансферу можна виділити:

- 1) Трансфер технологій який ґрунтується на використанні особистих немайнових та майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності, що лежать в основі технології;
- 2) Трансфер технологій який ґрунтується на використанні тільки майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності;
- 3) Трансфер технологій, що ґрунтується на використанні прав на об'єкти які мають ознаки об'єктів права інтелектуальної власності, але не отримали такого статусу через волевиявлення їх автора.

Нормативна фіксація всіх перерахованих способів трансферу технологій, дозволить законодавцю, донести до суб'єктів господарювання основоположні вектори подальшого використання засобів захисту прав і законних інтересів і тим самим опосередковано забезпечити більш високий рівень гарантій розвитку суспільних від-

носин які виникають під час створення, передачі прав та втілення технологій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій: Закон України від 14.09.2006 р. № 143-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 45. Ст. 434.

2. Давидюк О. М. Технологія як об'єкт господарсько-правового регулювання : монографія. Харків : Вид-во «ФІНН», 2010. 176 с.

REFERENCES

1. Pro derzhavne rehuliuвання diialnosti u sferi transferu tekhnolohii: Zakon Ukrainy vid 14.09.2006 r. № 143-V. (2006). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 45, art. 434 [in Ukrainian].

2. Davydiuk O. M. (2010). Tekhnolohiia yak obiekt hospodarsko-pravovoho rehuliuвання. Kharkiv: Vyd-vo «FINN» [in Ukrainian].